

Luister naar Peter Adriaansz, en verlies elk besef van tijd

Erik Voermans 24 maart 2021, 15:17



Peter Adriaansz, Esemble Klang. BEELD -

Een nieuw stuk van de Nederlandse, in Seattle geboren componist Peter Adriaansz is telkens weer een gebeurtenis. Hij heeft in de slipstream van de Amerikaanse pionier La Monte Young een geheel eigen klankuniversum geschapen, waarin ritme, timbre en toonhoogte aan wiskundige bewerkingen worden onderworpen, die bij de luisteraar, zelfs als hij geen flauw idee heeft welke procedures Adriaansz op klanken heeft losgelaten, laat staan hoe ze precies werken, het gevoel oproepen dat hier muziek klinkt met een onloochenbaar dwingende structuur. De muziek voelt aan als een perfecte entiteit; ze ‘klopt’, om het in gruwelijk Nederlands uit te drukken.

Dat geldt onverkort ook voor Adriaansz’ nieuwste stuk *Environments*, dat Ensemble Klang, gespecialiseerd uitvoeringen van het werk van deze bijzondere componist, op cd heeft vastgelegd.

Environments bestaat uit drie delen, die samen ruim zeventig minuten duren, al komt de tijdsbeleving van de toehoorder tijdens het luisterproces al snel op losse schroeven te staan. In Adriaansz’ klankcontinuums heb je al snel geen besef meer van horlogetijd, voor wie zich erdoor wil laten betoveren tenminste.

Het eerste deel, getiteld *Mono*, neemt 22’47” in beslag. Het begint met een getremoleerde pianotoon B, waarbij zich een gitaar voegt, waarvan alle zes de snaren naar B zijn verstemd, zij het allemaal microtonaal verschillend geïntoneerd, en later hoger klinkende, al dan niet aanzwellende instrumenten. Het resultaat is een boventoonrijke drone, een totaalkank met als basis iets wat klinkt als een continu resonerende klankschaal. Na zeven minuten maakt de stem van Robert M. Pirsig zijn intrede, die passages voorleest uit zijn boek *Zen and the Art of Motorcycle Maintenance*, zo te horen iets over ‘richting’ en ‘natuur’.

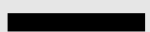
Klein publiek

Het tweede deel, *Watts*, dat 27'43'' duurt, begint met gevarieerd herhaalde arpeggio's van de harp, ook weer uitgaand van de toon B, een ruimte die wordt aangevuld door vibrafoon en harmonium en later gitaar. Hier klinkt de stem van de Britse filosoof Alan Watts, die spreekt over de concepten 'tijd', 'werkelijkheid' en 'een continuum waarin zich de fysieke gebeurtenissen voltrekken' en 'waarin alles trilt'. De link naar de muziek is hier niet te missen. Doordat Adriaansz hier tertsgerelateerde harmonieën gebruikt, klinkt de muziek vanwege de pulserende ritmiek bovendien verrassend toegankelijk en zelfs poppy.

Deel drie, *Stereo*, duurt 27'28'' en gaat uit van een verhoogde B. Opnieuw klinkt hier de verstemde gitaar met de B's, doorkliefd door slagakkoorden en stapsgewijs stapelende tonen, die zorgen voor een donkerder sfeer dan Watts. Een niet nader omschreven vrouwenstem spreekt over 'polariteit'.

Adriaansz noemt *Environments* 'een soort ode aan de ideeën en idealen van een inmiddels vervlogen – en veel langzamere – eeuw.' Daarin schuilt een tragiek, die de kwetsbaarheid onderstreept van de soort muziek die deze componist maakt, een soort die in zijn radicaliteit gedoemd is een klein luisterpubliek te hebben en die in de huidige tijd steeds meer onder druk is komen te staan, als de componist tenminste van zijn muziek wil leven.

Laten we ons daarom gelukkig prijzen met een groep als Ensemble Klang, dat de muziek van Adriaansz alle liefde geeft die ze meer dan verdient.



Klassiek

Peter Adriaansz

Environments

(Ensemble Klang Records)